

Italia: Drumul lung către „Camerele afectivității” – Afectivitatea între dorință și realitate

Introducere

Într-o comparație la nivel european, Italia se remarcă prin practica sa contradictorie în abordarea afectivității în sistemul penitenciar. Deși constituția italiană subliniază dreptul la familie și la demnitate personală, în realitate relațiile intime rămân, în mare parte, neîmplinite pe durata detenției. În timp ce țări precum România permit „vizite intime” regulate, sistemul italian se află încă în faza de proiect pilot. De ce se întâmplă acest lucru – și ce s-ar putea schimba?

Cadrul juridic: Ambiție fără implementare

Articolul 18 din Codul Penitenciar Italian permite, în principiu, vizite și conversații private cu rudele. De asemenea, Convenția Europeană a Drepturilor Omului impune respectarea vieții private și de familie. Cu toate acestea, deși așa-numitele „camere ale afectivității” („love rooms”) sunt discutate de ani de zile, ele rămân rare în afara unor proiecte pilot, cum este cel din penitenciarul Bollate din Milano.

Îngrijorările legate de siguranță predomină: vizitele intime nesupravegheate sunt considerate un risc pentru consumul de droguri sau actele de violență. În plus, lipsește o infrastructură reglementată unitar prin lege. Ultimul proiect legislativ pe această temă datează din 2016 și nu a fost încă adoptat.

Izolarea afectivă ca risc

Lipsa oportunităților de apropiere și intimitate nu este doar o povară pentru deținuți, ci și pentru familiile acestora. Pentru parteneri, soții și copii, se creează o distanță emoțională care poate dura ani întregi. Această izolare poate accentua stresul psihologic – până la apariția tulburărilor depresive sau ruperea relațiilor.

De asemenea, există o presiune socială puternică: subiectele sexualității și apropierii în închisoare sunt în continuare considerate tabu în multe regiuni ale Italiei. Nu există aproape nicio dezbatere deschisă despre nevoile deținuților – deși Constituția (art. 27) protejează explicit resocializarea și demnitatea persoanelor aflate în detenție.

Proiecte pilot – o rază de speranță

Anumite penitenciare – precum Opera sau Bollate din Milano – au experimentat implementarea „camerelor afectivității”. Acestea includ mobilier, o mică bucatărie și un televizor și permit vizite nesupravegheate care pot dura câteva ore. Totuși, aceste proiecte sunt foarte limitate, individualizate și rare – în medie, doar 16 familii pe an pot participa.

Alte programe, precum învoirile temporare din închisoare („permessi premio”), le permit deținuților „merituoși” să petreacă perioade scurte acasă – dar numai dacă există dovezi de reabilitare, risc scăzut de securitate și o prognoză pozitivă. Totuși, această opțiune nu înlocuiește dreptul la contact afectiv regulat.

Programe psihosociale și perspective de viitor

Pe lângă barierele structurale, ONG-urile și specialiștii oferă sprijin psihosocial deținuților. Se organizează programe de grup pentru consolidarea relațiilor, seminare pentru familii sau educație emoțională, însă acestea sunt disponibile doar selectiv – în principal din inițiativa unor persoane dedicate, fără o obligație legală.

Se conturează însă treptat o schimbare de paradigmă: experții cer standarde obligatorii, investiții mai mari în infrastructura pentru vizite și o dezbatere publică lipsită de tabuuri. Proiectul Erasmus+ PSSARP preia aceste cerințe și își propune să elaboreze ghiduri pentru o politică penitenciară mai favorabilă afectivității.

Concluzie

În ceea ce privește afectivitatea în sistemul penitenciar, Italia se află între constituție și realitate, între principiile drepturilor omului și îngrijorările legate de securitate. Progresul este lent, dar există – proiectele pilot demonstrează că apropierea afectivă în detenție este posibilă și benefică. Pentru ca aceste proiecte să devină parte a practicii cotidiene, este nevoie de curaj pentru reformă și de recunoaștere socială largă a nevoilor emoționale ale deținuților și familiilor acestora.

Europe Unlimited e.V.

Mr Dirk Leisten (CEO)

Am Dorfweg 2

52525 Heinsberg

Deutschland

www.europe-unlimited.org

E: erasmus@europe-unlimited.org

T: +49 177 5276108

**The following partners have
contributed to this project
result**

I. Vitale International

Bucharest Jilava Penitentiary

'The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein'

 europe
unlimited e.V.